

Nefndasvið Alþingis
Atvinnuveganefnd
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

15.11.2023
2023-11-2/0.11.1

Efni: Umsögn um frumvarp til breytinga á raforkulögum (raforkuöryggi o.fl.), 348. mál

Almennar athugasemdir

Á undanförunum árum hafa öryggismál raforkukerfisins fengið aukið vægi. Hátt hlutfall sveiflukenndra endurnýjanlegra orkulinda í raforkuframleiðslu, áhættur tengdar náttúruhamförum og sú staðreynd að raforkukerfi Íslands er ekki tengt raforkukerfum annarra landa gera aðkallandi að hugað sé að raforkuöryggi landsins. Frumvarpið er fyrsta skrefið í heildarendurskoðun regluverks um raforkuöryggi og er mikilvægt að skýrt sé kveðið á um hlutverk og skyldur allra aðila sem að raforku- og raforkuöryggismálum koma, hvort sem um er að ræða vinnsluaðila, sölufyrirtæki, flutningsfyrirtæki, dreifiveitur eða eftirlitsaðila.

Landsnet bendir á að þrátt fyrir að frumvarpið geri ráð fyrir ákveðinni vernd notenda á raforkumarkaði, þá er á Íslandi er ekki um að ræða tvískiptingu raforkumarkaðar, enda er íslenskur raforkumarkaður í einangruðu orkukerfi, með virkjanir sem nýtast öllum notendum, eitt flutningskerfi og einn jöfnunarorkumarkað.

Landsnet bendir á að úttekt á aðgerðum sem ríki Evrópusambandsins gripu til eftir orkuskort þar á síðasta ári bendir til þess að kostnaður fylgi inn gripum í virkni raforkumarkaðar og að sérstaklega þurfi að huga aðgerðum sem koma í veg fyrir að verðmerki skili sér til notenda, því slíkar aðgerðir geta valdið aukningu í orkunotkun og minnkað orkunýtni, sem síðan getur leitt til aukins orkuskortsástands til lengri tíma.

Í markaðsumhverfi raforku er einnig eðlilegt að svonefndir alþjónustunotendur geti valið aðra vöru, til dæmis ef sveigjanleg eða skerðanleg notkun á lægra verði hentar betur viðkomandi notanda. Í frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir að kaupendur raforku til heimilisnota, fyrirtæki með færri en 50 starfsmenn og ársveltu eða efnahagsreikning sem er ekki 1,5 milljarðar kr. geti samið um kaup á annari vöru, ef alþjónusta og verðið sem henni fylgir, hentar ekki. Slíkir notendur, kjósi þeir að velja aðra sveigjanlegri eða skerðanlegri vöru, gætu verið mikilvægir aðilar í orkunýtni og við lausn orkuskorts.

Af athugasemdum í greinargerð má einnig ráða að verið er að búa til ákveðna orkuframboðsvernd fyrir ákveðinn hóp notenda raforku og orðið alþjónusta er notað til skýringar. Það er eðlilegt að festa það hugtak í sessi, með orðskýringu þannig að tryggt sé að hugtakið sé skilgreint, skýrt og samræmt í texta laga og reglugerða varðandi vernd þessara notanda gagnvart orkuskorti.

Um 1. gr.

Frumvarpið er fyrsta skrefið í heildarendurskoðun regluverks um raforkuöryggi. Landsnet bendir á að nauðsynlegt er að skýra hlutverk aðila í venjulegum rekstri raforkukerfisins sem og í aðdraganda neyðaraðgerða. Það er afstaða Landsnets að frumvarpið taki á þessum grundvallarþáttum, en að í framhaldinu þurfi að skoða aðra þætti sem snúa að viðbrögðum við atburðum í flutningskerfinu sem ekki teljast til venjulegs rekstrar. Þar þarf m.a. að horfa til hlutverks Neyðarsamstarfs raforkukerfisins, varaafismála, tilskipana Evrópusambandsins, ríkisstyrkjareglna og fleiri atriða. Landsnet telur hins vegar að nauðsynlegt sé nú þegar að taka á skyldum raforkuframleiðenda í tengslum við raforkuöryggi svo sem vikið er að hér á eftir.

Landsnet telur mjög til bóta að skilgreind séu í lögum þau viðmið sem mat á raforkuöryggi á heildsölumarkaði skal byggt á. Jafnframt telur Landsnet ljóst með hliðsjón af lögbundnum skyldum félagsins sem flutningsfyrirtækis og kerfisstjóra skv. raforkulögum nr. 65/2003, sbr. og það sem að framan er rakið, að veigamiklir þættir varðandi mat á raforkuöryggi verði ekki unnir af öðrum en Landsneti. Í þessu ljósi leggur

Landsnet áherslu á mikilvægi þess að hlutverk flutningsfyrirtækisins sé skýrt við mat á raforkuöryggi á heildsölumarkaði. Samhliða þyrfti að kveða á um hlutverk Orkustofnunar við slíkt mat.

Um 2.gr.

Landsnet getur eingöngu skammtað magni til sinna viðskiptavina, sem eru stórnotendur og dreifiveitur en ekki almennra notenda, svo sem virðist gert ráð fyrir í 1. málslið 2. gr. Stýring skömmtunar til endanotenda, komi til hennar, verður að vera á forræði viðkomandi dreifiveitna, sbr. 3. gr. frumvarpsins.

Landsnet bendir á að þegar eru í gildi reglugerðir og skilmálar sem taka á skerðingum og skömmtunum, sbr. skilmála um skerðingar og skömmtun rafmagns C5. Skilmálinn er settur á grundvelli raforkulaga nr. 65/2003 með síðari breytingum, og reglugerð nr. 513/2003 um kerfisstjórnun í raforkukerfinu. Efni netmálans snýr að skerðingum og skömmtun m.a. vegna umframeftirspurnar og svæðisbundinna takmarkana flutningsgetu. Netmálinn veitir Landsneti heimildir til að mæta umframeftirspurn með nýting reglunarafls, skerðingum á ótryggðu rafmagni og skerðanlegum flutningi og nýtingu skerðingarheimilda hjá stórnotendum, framleiðslu með varaafli, háværkun framleiðslu hjá vinnslufyrirtækjum og loks skömmtunum.

Ljóst er að ákvæði frumvarpsins um skömmtun felur í sér að gera þarf breytingar á ákvæðum núgildandi reglugerða sem og skilmála Landsnets, sem í dag byggja á því gætt sé jafnræðis við skömmtun. Gera þarf ráð fyrir að sú vinna taki einhvern tíma.

Þá liggur fyrir að það að ætla að veita skilgreindum hópi forgang þannig að þeir séu undanþegnir skömmtun kallar á nánari útfærslu. Þannig þarf að kveða á um skyldu aðila til að halda utan um og uppfæra upplýsingar um notendur, hversu reglulega skuli uppfæra upplýsingar og þar fram eftir götunum. Þessi verkefni verða að vera á forræði viðkomandi dreifiveitna.

Virðingarfyllt,

Guðjón Axel Guðjónsson, lögfræðingur Landsnets.

